

ถ้ามองชีวิตของเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในฐานะที่ทรงเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่ง จะเห็นแบบอย่างของชีวิต

ในทางธรรมที่ชัดเจน อีกภาพหนึ่งนั่นคือ ปฏิปทาแบบอย่างสำหรับพระสงฆ์ทั่วไป

พระปฏิปทาอันเป็นแบบอย่างดังกล่าว ก็ ทรงเป็น

ผู้ทรงปริยัติและไม่ทิ้งปฏิบัติ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชสำเร็จเปรียญธรรม 9 ประโยค อันเป็นขั้นสูงสุดของหลักสูตรการศึกษาด้านปริยัติธรรมของคณะสงฆ์

นอกจากนี้ ยังทรงใฝ่แสวงหาความรู้ทางพระพุทธศาสนา และความรู้ด้านอื่นๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ทางพระพุทธศาสนาหรือความรู้ทางธรรม พระองค์ทรงใช้การพิจารณาไตร่ตรองเพื่อความแจ่มแจ้งในธรรมอยู่เสมอ ไม่ทรงถือพระองค์ว่า เป็นผู้รู้แล้ว แต่ทรงถือพระองค์ว่าเป็นผู้กำลังศึกษา ดังที่มักทรงกล่าวในเวลาทรงสอนธรรม แก่นทั้งหลายด้วยความถ่อมพระองค์ว่า “ในฐานะผู้ร่วมศึกษาปฏิบัติธรรมด้วยกัน”

แต่ในขณะที่เดียวกัน เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ทรงเอาพระทัยใส่ในการปฏิบัติด้วยกล่าวคือ ทรงปฏิบัติสมาธิกัมมัฏฐานเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าพระองค์จะประทับอยู่ในพระอาราม ที่อยู่ท่ามกลางบ้านเมือง ที่เรียกว่า “คามวาสี”

พระปฏิปทาแบบอย่าง 'สมเด็จพระสังฆราช'

สมเด็จพระสังฆราช

แต่พระองค์ทรงปฏิบัติพระองค์ตามอย่างของพระที่ประจำอยู่ในวัดท่ามกลางป่าเขา ที่เรียกว่า “อรัญวาสี” กล่าวคือ ในตอนกลางวันก็ศึกษาธรรม ปฏิบัติกิจวัตรต่างๆ ตอนกลางคืน ทรงให้พระสวดมนต์ประจำวันแล้วทำสมาธิกัมมัฏฐานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงแล้วจึงบรรทม ทรงตื่นบรรทมเวลา 8 นาฬิกาครึ่ง หลังจากทำกิจส่วนพระองค์เรียบร้อยแล้ว ทรงทำวัตรสวดมนต์ประจำวันแล้ว ทรงสวดพระสูตรต่างๆ ทรงทบทวน

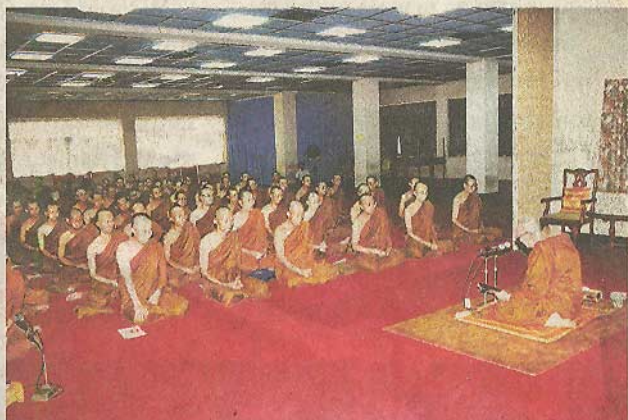
พระปาติโมกข์ ทำสมาธิกัมมัฏฐานจนถึงรุ่งอรุณ จึงเสด็จออกบิณฑบาต

แม้เมื่อทรงเป็นสมเด็จพระราชาคณะแล้ว เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ยังเสด็จออกบิณฑบาต ยกเว้นวันที่มีศาสนกิจอื่น เพราะทรงถือว่าการเดินบิณฑบาตกิจวัตรของพระและเป็นการออกกำลังกายพร้อมกันด้วย

การปฏิบัติสมาธิกัมมัฏฐาน เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ทรงถือเป็นหน้าที่ที่ภิกษุสามเณรพึงปฏิบัติ ทรงแนะนำภิกษุสามเณรอยู่เสมอว่า การปฏิบัติสมาธิกัมมัฏฐาน เป็นการหางานให้ใจทำใจจะได้ไม่ว่าง หากใจว่าง ใจก็จะ

ฟุ้งซ่านวุ่นวายไปในเรื่องไม่เป็นเรื่อง ที่สำคัญ คือ การปฏิบัติสมาธิกัมมัฏฐาน เป็นการรักษาใจให้สงบ ซึ่งจะช่วยให้ภิกษุสามเณรดำรงอยู่ในสมณเพศอย่างมีความสุข ภิกษุสามเณรที่ไม่เคยปฏิบัติสมาธิกัมมัฏฐานนั้น มักจะเป็นอยู่อย่างไม่เป็นสุข หรือที่สุดอยู่ไม่ได้ ก็ต้องลาสิกขาออกไป

ความเป็นผู้สำรวมระวังในพระวินัย คือ ความเคร่งครัดในพระวินัย พระปฏิปทาข้อนี้ ย่อมเป็นที่ปรากฏต่อสายตาของคนทั่วไปได้ เคยพบเห็นเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้นว่า ทรงเป็นผู้สงบนิ่ง พุคน้อย ไม่ว่าประทับใน

ที่ใด ทรงอยู่ในพระอาการสำรวมเสมอ

ความเป็นผู้มักน้อยสันโดษ เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวรฯ ทรงปฏิบัติพระองค์อย่างเรียบง่าย แม้ที่อยู่อาศัยก็ไม่โปรดให้ประดับตกแต่ง ทรงเตือนภิกษุสามเณรอยู่เสมอว่า “พระเณรไม่ควรอยู่อย่างหรูหรา”

พระปฏิปทาข้อนี้ที่ปรากฏอย่างชัดเจนอีกอย่างหนึ่ง คือ ไม่ทรงสะสมวัตถุสิ่งของที่มีผู้ถวายมา ก็ทรงแจกจ่ายต่อไปตามโอกาส

ครั้งหนึ่งมีผู้แสดงความประสงค์จะถวายรถยนต์สำหรับทรงใช้สอยประจำพระองค์ เพื่อความสะดวกในการที่จะเสด็จไปทรงปฏิบัติภารกิจในที่ต่างๆ ส่วนพระองค์

พระองค์ก็ตอบเขาไปว่า “ไม่รู้จะเอาเก็บไว้ที่ไหน” จึงเป็นอันว่าไม่ทรงรับถวาย

ในวโรกาสทรงบำเพ็ญพระกุศลฉลองพระชนมายุ 80 พรรษา หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ ฑูลถวายจุดปัจจัยร่วมบำเพ็ญพระกุศล 7 ล้านบาท เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวรฯ ทรงอนุโมทนา ขอบคุณหลวงพ่อคุณแล้วตรัสกับหลวงพ่อคุณว่า “ขอถวายคืนร่วมทำบุญกับหลวงพ่อด้วยก็แล้วกัน” ก็เป็นอันว่า ทรงรับถวายแล้วก็ถวายคืนกลับไป

เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวรฯ ทรงเตือนภิกษุสามเณรอยู่เสมอว่า “เป็นพระต้องจน” และไม่เพียงแต่ทรงสอนผู้อื่นเท่านั้น แม้พระองค์เองก็ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นพระที่จนเหมือนกัน

พระปฏิปทาของเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวรฯ ในฐานะที่ทรงเป็นพระรูปหนึ่ง จึงเป็นที่น่าประทับใจ

เป็นพระปฏิปทาที่ควรแก่การยึดถือเป็นแบบอย่าง